

QUATRE PARAULES DE L'AUTOR

Un costum inveterat a les terres ibèriques vol que, després d'una estrena teatral, l'autor faci un petit discurs de gràcies. La tradició vol que el dramaturg es mostri una mica sorprès i, no cal dir-ho, encantat dels aplaudiments que la seva obra acaba de rebre i que el seu parlament, que s'ha estudiat i après de memòria gairebé sempre, sembli el fruit d'una emocionada i balbucejant improvisació.

L'estrena d'aquesta nit, per a assistir a la qual heu volgut molestar-vos a venir, ofereix, si més no, aquesta particularitat: que el discurs de gràcies de l'autor no és cap improvisació, sinó que ha estat escrit vuit dies abans, i que en lloc d'ésser-vos ofert després de l'estrena, us serà llegit - us és llegit - abans que s'aixequi el teló. He de començar, doncs, per donar-vos les gràcies per la vostra assistència i per l'acollida que volgueu donar a "Un home entre herois". He de confessar-vos que us envejo la vostra situació d'espectadors. No és pas que em faci gaires il·lusions sobre la quantitat de plaer estètic, d'emoció o de diversió que us hagi de donar la meua tragicomèdia. Però, ja veureu l'autor no deixa d'ésser el pare de la criatura, i per mi seria un gran goig de veure-la tan ben vestida, tan ben instal·lada i dirigida i tan ben interpretada com ho serà aquest vespre. No hi estic gaire acostumat i potser això em reprendria. M'hauré d'estar, doncs, d'aquest goig, i en canvi m'estalviaré les angúnies d'estar entre caixes amb l'orella a punt de collir les reaccions, sempre imprevisibles, del públic de l'estrena. Si em permeteu de tornar a la comparació amb les emocions de la paternitat, aquesta espera fins a la final caiguda del teló és molt semblant a la del pare novell que espera, anguniejat i nerviós, que la llevadora li digui que tot ha anat bé i que és un nen - o una nena.

Sé, de totes maneres, que tot ha d'anar bé. "Un home entre herois" ha tingut, d'ençà del seu naixement, una padrina que no es pot classificar d'altra manera que entre les fades, que són, com sabeu, les millors padrines que hi ha. Ha estat una padrina generosa, cordial i afectuosa, que ha volgut treure a lluir el seu fillol i que, no solament ha fet tot el que calia per a trobar-li estatge i companyia, sinó que ha volgut posar tot el seu art exquisit, la seva emoció i el seu entusiasme al servei d'aquesta primera sortida. ¿Cal que digui, doncs, quina és la meua gratitud a la gran primera actriu del teatre català que és Emma Alonso? Sense ella, "Un home entre herois" seguiria en els llimbs dels projectes mai realitzats. Sense ella, les possibilitats que tingui la meua obra de fer riure o fer plorar un públic no haurien mai estat assajades. I ella ha sabut reunir al seu entorn un conjunt magnífic d'artistes que he après d'admirar de lluny o en el record; un director, que és un admirat home de lletres, dramaturg i novel·lista, amic meu molt estimat, i un escenògraf que tothom, fa molts anys, reconeix com el primer de tots, a Mèxic com a la Península Ibèrica. A tots, que tan generosament han volgut posar el seu talent a la disposició dels meus personatges, que els han encarnat d'una manera tan admirable com tindreu

la sort de poder comprovar totseguit, haig d'expressar doncs la meva sincera i emocionada gratitud.

Potser us hauria de parlar, ara, d'"Un home entre herois". Però m'avergonyiria d'explicar-vos-en la intenció. No vull pas dir-la tesi paraula-avorrible i cosa nefanda. La meva obra ha nascut d'uns records i d'unes experiències. Jo he viscut a París durant tota la guerra, i en certs moments les coses podien passar-me més o menys com passen al Refugiat de la meva tragicomèdia. Per altra banda, "Un home entre herois" duia com a lema i subtítol "La víctima". Ja veureu com aquesta víctima podria dur una representació col·lectiva i simbolitzar un poble, una classe d'homes, unes idees si voleu, condemnats per endavant al sacrifici per unes forces materials que s'ho enduen tot en els moments de crisi. Però això ja seria donar aquest caràcter d'obra de tesi a "Un home entre herois" i ja hem convingut que les obres de tesi són insuportables i ensopides. Puc no haver encertat els meus propòsits, però us asseguro que he fet tot allò que m'ha estat possible per a evitar l'ensopiment als meus espectadors.

Ara hauria d'aprofitar aquesta ocasió per a donar públicament les gràcies als cinc membres del jurat del Premi Guimerà que, fa a prop d'òs anys, van distingir l'obra que ara escoltareu. No vull insistir massa, però, perquè no us penséssiu que vull emparar-me en llur autoritat per a imposar-vos l'aplaudiment. Ells en saben molt, tots cinc, i jo tinc la feblesa de creure que ho van encertar. Però vosaltres sou ben lliures, i heu adquirit aquest dret en comprar la vostra entrada al teatre, de trobar que l'obra premiada no era digna del nom egregi d'Àngel Guimerà que duu la recompensa obtinguda. La vostra censura, e vostre aplaudiment, però sobretot la vostra atenció us seran igualment agraïts, de Barcelona estant, per aquest autor.

I deixeu-me acabar, que prou estona us he censat amb les meves paraules, i vosaltres heu vingut per veure comèdia i no per escoltar discursos. Novament us dono les gràcies a tots. I us prego que, si de la meva tragicomèdia trèieu una impressió de pessimisme, em perdoneu i que penseu que jo estic convençut que, a la llarga, són els Homes els qui triomfen dels Herois oficials. Estic segur que vosaltres també n'esteu segurs i que, ençà i enllà de les mars, els catalans dispersats per l'ample món, els que vivim a Catalunya com els qui n'estan allunyats, sabem que la Llibertat i la Justícia acaben per triomfar, també, un dia o altre.

Rafael T A S I S

Barcelona, 12 de juliol de 1956

Per a ésser llegit al "Teatro Nuevo Ideal", de Mèxic, el dia 19 de juliol, en l'estrena de l'obra "Un home entre herois", en la funció commemorativa del cinquantenari de l'ORFEO CATALA de Mèxic.